

Monumentnummer*: 532025

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 28 november 2014
Kadaster deel/nr 82870/144

Woonplaats* Geldermalsen
Gemeente* West Betuwe
Provincie* Gelderland

Locatiennaam Acquoy
Locatieomschrijving Werk op de Spoorweg bij Diefdijk

Kadastrale gemeente* Beesd
Sectie* L
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 725

Omschrijving**

Cluster 65.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

BOMVRIJ BOUWWERK C / KEUKEN MET KANTINE (zuidzijde van het Werk op de Spoorweg bij de Diefdijk) van een type bomvrije bouwwerken dat aan drie zijden en bovenop is voorzien van een aarden dekking en dat alleen een gevel aan de keelzijde bezit. Het gebouw is als een uitbreiding van Gebouw A tot stand gekomen. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden tegen beschietingen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van 'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren bepaald aantal inslagen van zwaar kaliber.

Omschrijving

Het BOMVRIJ BOUWWERK C / KEUKEN MET KANTINE (zuidzijde van het Werk op de Spoorweg bij de Diefdijk) is een eenlaags gebouw met de gevel aan de westzijde. Het rond 1886 gerealiseerde gebouw is opgetrokken in trasbeton en wordt gedekt door een aarden laag, die alle zijden, behalve deze bakstenen gevel, aan het zicht onttrekt. De aarden laag is aangebracht als bescherming tegen inslagen van projectielen. De gevel, waarin vier rechthoekige toegangen met ijzeren deuren, is circa 4 meter hoog en heeft een sobere en functionele architectuur. Aan de noordzijde grenst het bouwwerk aan gebouw A uit omstreeks 1880. De gevel aan de zuidzijde eindigt in een aflopende keermuur voor de aanaarding. Het interieur is niet bezocht.

Waardering

Het BOMVRIJ BOUWWERK C / KEUKEN MET KANTINE (zuidzijde van het Werk op de Spoorweg bij de Diefdijk) is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1885, namelijk een voorbeeld van een trasbetonnen en aardgedekt, bomvrij gebouw.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) omdat het in verschijningsvorm de kenmerken vertoont die het toenmalige defensieve doel onderstrepen.

* Het onderdeel is tamelijk goed bewaard omdat het in de loop der tijd weinig wezenlijke aanpassingen heeft ondergaan en het de oorspronkelijke structuur heeft behouden.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument